

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Wereld

Opgave 1 – Ontwikkeling en migratie in Afrika

1 maximumscore 1

- bnp per inwoner / armoede / welvaart (economische dimensie)
- levensverwachting / analfabetisme (sociaal-culturele dimensie)

Opmerking

Alleen als twee indicatoren juist zijn, elk vanuit een andere dimensie, 1 scorepunt toekennen.

2 maximumscore 2

uitspraak 1: juist
uitspraak 2: juist
uitspraak 3: onjuist

indien drie antwoorden juist	2
indien twee antwoorden juist	1
indien minder dan twee antwoorden juist	0

3 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat (relatief) welvarende landen als Algerije/Egypte/Libië/Tunesië toch een negatief migratiesaldo hebben / minder welvarende landen als Angola/Centraal Afrikaanse Republiek/Tsjaad/Zuid-Sudan toch een positief migratiesaldo hebben 1
- Juiste andere oorzaken zijn: 1
 - (burger)oorlogen
 - onderdrukking / vervolging van bepaalde bevolkingsgroepen

4 maximumscore 3

- Uit de beschrijving moet blijken dat
- tijdens de eerste fase van economische ontwikkeling (juist) financiële mogelijkheden ontstaan om te emigreren 1
 - tijdens de fase die daarop volgt door meer werkgelegenheid / meer financiële mogelijkheden de emigratie afneemt (en immigratie toeneemt) 1
 - tijdens de laatste fase de economische ontwikkeling dusdanig gevorderd is dat een land een positief migratiesaldo krijgt 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 – Ruimtelijke segregatie in Washington D.C.

5 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

- Washington D.C. een politieke wereldstad / de hoofdstad van een van de machtigste landen ter wereld is 1
- waardoor er veel banen voor hoogopgeleiden zijn in internationaal georiënteerde instellingen / ngo's (zoals ambassades en de Wereldbank) 1

6 maximumscore 2

- aziaten en hispanics 1
- Voor migranten uit Azië en Latijns-Amerika is Los Angeles makkelijker te bereiken / ligt Los Angeles dichterbij dan Washington D.C. en New York 1

7 maximumscore 2

Uit de beschrijving moet blijken dat

- in het westen van Washington D.C. de wijken liggen met hoge inkomens en dat in die wijken weinig minderheden wonen 1
- terwijl in het oosten van Washington D.C. de wijken liggen met lage inkomens en dat in die wijken juist overwegend minderheden wonen 1

Opmerking

*Voor een juiste beschrijving zonder het noemen van oosten **en** westen van Washington D.C. 1 scorepunt toekennen.*

8 maximumscore 2

- Uit de omschrijving moet blijken dat een *edge city* een (nieuwe / hoogwaardige) stedelijke kern is die buiten de centrale stad is ontstaan 1
- Juiste verschillen zijn: 1
 - Rosslyn ligt dichterbij het centrum van de stad dan veel andere *edge cities* in de Verenigde Staten.
 - Rosslyn is kleiner dan veel andere *edge cities* in de Verenigde Staten.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aarde

Opgave 3 – De uitbarsting van Anak Krakatau

9 maximumscore 2

Uit de beschrijving moet blijken dat

- ten zuid(westen) / voor de kust van Java en Sumatra subductie van de Indisch-Australische plaat onder de Chinese plaat plaatsvindt 1
- waarbij de wegduikende / oceanische (Indische-Australische) plaat smelt en er magma omhoog komt 1

10 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- Krakatau (in 1883) explosief uitbarstte (oorzaak) 1
- waardoor de top van de vulkaan is weggeblazen (en een krater in de zeebodem gevormd werd) (gevolg) 1

11 maximumscore 3

Uit de beschrijving moet blijken dat

- door de vulkaanuitbarsting aardverschuivingen / modderstromen ontstonden 1
- die in zee stortten en het zeewater in beweging brachten (en uiteindelijk een tsunami ontstond) 1
- Uit het antwoord moet blijken dat de tsunami niet voorafgegaan werd door een zware aardbeving 1

12 maximumscore 1

Juiste gebiedskenmerken zijn:

- In de regio Pandeglang is de kustvlakte breder / vlakker dan in de regio Serang (waardoor de tsunami verder landinwaarts kwam).
- In de regio Pandeglang ligt een V-vormige baai waar het water extra hoog werd opgestuwd.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 4 – De Trans-Siberische spoorlijn

13	maximumscore 2	
	• Trans-Mongolische Lijn	1
	• foto a	1
14	maximumscore 2	
	a - Chabarovsk	
	b - Omsk	
	c - Ulan Ude	
	d - Moskou	
	indien vier antwoorden juist	2
	indien drie of twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
15	maximumscore 2	
	Uit de beschrijving moet blijken dat	
	• op de plek van het Bajkalmeer de Euraziatische plaat uit elkaar wordt getrokken	1
	• en daar een langgerekt en diep weggezakt deel (een slenk / rift-vallei) ontstaan is (dat zich met water heeft gevuld)	1
16	maximumscore 2	
	Uit de beschrijving moet blijken dat	
	• boven het vasteland van Azië in de winter een hogedrukgebied ligt	1
	• en Vladivostok te maken krijgt met (aflandige) koude winden uit het noorden / de matigende invloed van (de relatief warme winden van) zee zeer beperkt is	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Zuid-Amerika

Opgave 5 – Een geografisch beeld van Zuid-Amerika

17 maximumscore 3

- gini-coëfficiënt / lorenzcurve 1
- Juiste gemeenschappelijk kenmerken vanuit de economische dimensie zijn: 1
 - Veel Zuid-Amerikaanse landen zijn middeninkomenslanden.
 - In veel Zuid-Amerikaanse landen is het economisch belang van de mijnbouw / landbouw groot.
- Juiste landen zijn: 1
 - Guyana
 - Suriname
 - Frans Guyana

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als twee landen juist genoemd zijn.

18 maximumscore 2

- ommuurde woonwijken / gated community's en sloppenwijken / favela's 1
- Uit het antwoord moet blijken dat in de landbouw grote verschillen bestaan tussen (buitenlandse) landbouwbedrijven / grootgrondbezitters / latifundia (*cashcrops*) tegenover kleine zelfvoorzienende boeren (*foodcrops*) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 3

- Juiste kenmerken waaruit blijkt dat de mogelijkheden om tot verdere ontwikkeling te komen gunstig zijn: 2
 - Veel Zuid-Amerikaanse landen hebben de demografische transitie doorlopen / een gunstige bevolkingsopbouw gekregen. (sociaal-culturele dimensie)
 - De relatieve ligging van de landen in (het westen van) Zuid-Amerika is door global shift / het verschuiven van het mondiale economische zwaartepunt verbeterd. (economische dimensie)
 - Veel landen in Zuid-Amerika zijn rijk aan natuurlijke hulpbronnen / hebben omvangrijke aardolievoorraden. (dimensie natuur)
 - Veel landen in Zuid-Amerika hebben al langere tijd stabiele regeringen. (politieke dimensie)

Opmerking

Aan een juist kenmerk 1 scorepunt toekennen.

- Juiste belemmeringen zijn: 1
 - Een aantal landen in Zuid-Amerika heeft te maken met instabiele regeringen / corruptie / bureaucratie / geweld. (politieke dimensie)
 - In veel landen in Zuid-Amerika is de economische ongelijkheid tussen bevolkingsgroepen groot. (economische dimensie)
 - In veel landen in Zuid-Amerika bestaat ongelijkheid op basis van etniciteit. (sociaal-culturele dimensie)

Opmerking

De derde deelscore (de belemmering) dient alleen gegeven te worden als het antwoord een andere dimensie vertegenwoordigt dan de antwoorden bij de eerste twee deelscores.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 6 – De fysische geografie van Zuid-Amerika

20 maximumscore 2

actieve continentrand: a, b, f

passieve continentrand: c, d, e

indien zes antwoorden juist	2
indien vijf of vier antwoorden juist	1
indien minder dan vier antwoorden juist	0

21 maximumscore 2

Juiste oorzaken zijn:

- Het Andesgebergte heeft meer hoogteverschil dan de hooglanden van Brazilië en Guyana.
- In het Andesgebergte ontspringen meer zijrivieren van de Amazone dan in de hooglanden van Brazilië en Guyana.
- Het Andesgebergte is een jonger gebergte dan de hooglanden van Brazilië en Guyana.

per juiste oorzaak	1
--------------------	---

22 maximumscore 4

- Uit het antwoord moet blijken dat op deze breedte / zo dicht bij de evenaar in het algemeen veel neerslag valt / een lagedrukgebied ligt / de ITCZ ligt (en er dus geen (half)woestijnen liggen) 1

Een juiste beschrijving moet onderstaande drie stappen bevatten:

- De overheersende windrichting in de Sechura is vanuit het (zuid)oosten 1
- De Sechura ligt (dus) aan de lijkzijde van het Andesgebergte (en heeft te maken met dalende / opwarmende luchtstromen / weinig neerslag) 1
- Langs de kust bij de Sechura stroomt een koude zeestroom / de Perustroom / de Humboldt-stroom (waarboven een dalende luchtstroom ontstaat / de lucht niet opstijgt / weinig neerslag ontstaat) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Leefomgeving

Opgave 7 – Herstructurering in Zaandam

23 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat door de stedelijke ontwikkelingen in Zaandam / langs de Zaan een nog groter / aaneengesloten grootstedelijk gebied / een agglomeratie ontstaat.

24 maximumscore 2

Een juiste redenering is:

- Door de gestegen huizenprijzen in Amsterdam groeit het aantal rijkere mensen / gezinnen die op zoek zijn naar betaalbare woonruimte in de gemeente Zaanstad / in de nabijheid van Amsterdam 1
- zodat in de gemeente Zaanstad het voorzieningenniveau / de belastinginkomsten op peil kan houden / verhogen 1

25 maximumscore 2

- Juiste antwoorden op lokaal schaalniveau zijn: 1
 - Het Hembrugterrein bestaat uit een verzameling van oude industriegebouwen.
 - Het Hembrugterrein is een groen / bebost terrein.
 - Het Hembrugterrein ligt (op een gunstige plek) aan het water (waar meerdere waterwegen samenkomen).
- Juiste antwoorden op regionaal schaalniveau zijn: 1
 - Het Hembrugterrein ligt dicht bij het (vernieuwde) centrum van Zaandam.
 - Het Hembrugterrein ligt relatief dicht bij Amsterdam.

Vraag	Antwoord	Scores
26	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> Uit het antwoord moet blijken dat er (in de nabijheid / omgeving van Poelenburg) steeds minder werk is voor lager opgeleiden (zodat een toekomstscenario waarbij in Poelenburg veel lager opgeleiden wonen en de werkloosheid laag is onwaarschijnlijk is) 	1
	Een juiste argumentatie bij toekomstscenario a is:	
	<ul style="list-style-type: none"> De creatieve sector op het Hembrugterrein biedt dan wel werkgelegenheid aan hoger opgeleiden maar zij gaan niet in Poelenburg wonen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> zodat de (huidige) sociaaleconomische bewonerssamenstelling in Poelenburg niet verandert 	1
	of	
	Een juiste argumentatie bij toekomstscenario d is:	
	<ul style="list-style-type: none"> De creatieve sector op het Hembrugterrein biedt werkgelegenheid aan hoger opgeleiden die in (de nabijgelegen wijk) Poelenburg gaan wonen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> die de huidige (lager opgeleide) bewoners verdringen (en de sociaaleconomische bewonerssamenstelling in Poelenburg verandert) 	1

Opgave 8 – De hoogwatergeul bij Heesselt en Varik

27	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> Juiste antwoorden zijn: <ul style="list-style-type: none"> De vaarroute werd door het afsnijden van de meander verkort / verbeterd. Door het graven van deze geul werd de afvoercapaciteit van de Maas verbeterd. 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Juiste antwoorden zijn: <ul style="list-style-type: none"> Hoogwatergeulen zorgen (bij hoge waterstanden) voor een verlaging van de waterstand in de hoofdgeul. Hoogwatergeulen dragen bij aan hogere ecologische / recreatieve waarden. 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Uit het antwoord moet blijken dat de aanleg van geulen de vertragingstijd verkort altijd 1 scorepunt toekennen * 	1
	<p>*Toelichting: Binnen de geografie bestaat in de context van de vraag geen eenduidige definitie van het begrip vertragingstijd.</p>	
28	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> Heerwaarden en Rossum 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Uit het antwoord moet blijken dat deze twee plaatsen (in tegenstelling tot Tiel en Dreumel) tussen de inlaat en de uitlaat van de hoogwatergeul liggen 	1

Vraag	Antwoord	Scores
29	maximumscore 2 Uit de uitleg moet blijken dat <ul style="list-style-type: none">• stroomopwaarts al water wordt vastgehouden / opgeslagen / ruimte voor de rivier is gemaakt (oorzaak)• waardoor piekafvoeren / hoge waterstanden bij Heesselt en Varik minder vaak voorkomen (en het overstromingsrisico dus afgenomen is) (gevolg)	1 1
30	maximumscore 2 Uit de uitleg moet blijken dat <ul style="list-style-type: none">• Heesselt en Varik bij een doorbraak van de dijk bij de hoogwatergeul in een klein gebied helemaal omsloten door water zouden komen te liggen (oorzaak)• waardoor het gebied snel zou vollopen / de inwoners van Heesselt en Varik niet snel genoeg geëvacueerd zouden kunnen worden (gevolg)	1 1

Bronvermeldingen

Opgave 1

- bron 1 vrij naar: "Wen er maar aan" door Ton Dietz en Hein de Haas in Geografie, juni 2018
- bron 2 Grote Bosatlas 55e editie
- bron 3 Grote Bosatlas 55e editie
- bron 4 vrij naar: "Wen er maar aan" door Ton Dietz en Hein de Haas in Geografie, juni 2018;
vrij naar: Hein de Haas (2010) via <https://heindehaas.files.wordpress.com/2015/05/de-haas-2010-migration-transitions-imi-wp-24.pdf>

Opgave 2

- bron 5 <http://static4.businessinsider.com/image>
<http://www.tramssoft.ch>

Opgave 3

- bron 6 tekst: www.nrc.nl/nieuws/2018/12/28/het-flankfalen-van-anak-krakatau-a3127244 en Cito en <https://hardiprasetyolusi.wordpress.com/category/uncategorized/page/2/>
- bron 7 vrij naar: Giachetti et al. (2012) via <https://theconversation.com/why-the-child-of-krakatau-volcano-is-still-dangerous-a-volcanologist-explains-109275> en De Grote Bosatlas, 54e editie
- bron 8 vrij naar: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/e/ed/Tsunami-20181226.jpg>

Opgave 4

- bron 9 Grote Bosatlas 55e editie
- bron 10 foto a - www.shutterstock.com ID 565394179, V. Kuzmishchev
foto b - www.shutterstock.com ID 622442843, B. Temuulen
foto c - www.shutterstock.com ID 451989898, toiletroom
foto d - www.shutterstock.com ID 143014621, Russal
- bron 11 <http://www.klimadiagramme.de> Moskou/Omsk/Ulan Ude/Chabarovsk
- bron 12 Grote Bosatlas 55e editie

Opgave 6

- bron 13 <https://www.shutterstock.com> ID 747944509, M. Alex
<https://www.shutterstock.com> ID 280916555, P. Svoboda
<https://www.shutterstock.com> ID 265591385, A. Dib
- bron 14 De Grote Bosatlas, 55e druk
- bron 15 Alcarta 1e editie

Opgave 7

- bron 16 tekst: cito, foto: <https://nl.wikipedia.org>
- bron 17 vrij naar: www.topotijdreis.nl
- bron 18 Fotografie Siebe Swart, Amsterdam
- bron 19 cito

Opgave 8

- bron 20 tekst: vrij naar: www.omroepgelderland.nl/nieuws/2317509/Wel-of-geen-nevengeul-bij-Varik-en-Heesselt-Kamerleden-bezoeken-gebied
kaart: <https://zakelijk.kadaster.nl/-/topraster#documenten>